

IJSBREKER

Vlak voor tweede adventzondag viel de eerste sneeuw. Langzaam dwarrelden verdwaalde sneeuwvlokken omlaag boven Hovenäset. Daarna was het alsof de kou het kleine dorp omsloot. Tegen Nieuwjaar lag er een dikke laag ijs in de fjorden en baaien, en voor het eerst in tijden kon men schaatsen op Klevekilen bij de camping van Johannesvik.

Schaatsen vonden ze allemaal leuk. Kinderen en volwassenen zwierden heen en weer over het ijs. Het was een magnifiek schouwspel. De zon stond aan een helderblauwe winterhemel en werd weerspiegeld door de kale, met sneeuw bedekte klippen die rond de baai omhoogstaken.

De inwoners van Hovenäset zeiden dat het jaren geleden was dat men voor het laatst zo'n aanhoudende kou had meegemaakt. Eindelijk een echt strenge winter. Iemand herinnerde zich winters die zo koud waren dat de zee bevroor en de ijslaag zich helemaal uitstreekte tot het eiland Hällö voor de kust van Kungshamn.

Iemand die zowel het schaatsen als de kou op prijs stelde, was de zogenoemde Stockholmer. De man met de onwaarschijnlijke naam August Strindberg woonde binnenkort al een halfjaar in Hovenäset, maar hij werd nog steeds de nieuwkomer genoemd.

Niemand had veel vertrouwen gehad in zijn tweedehandswinkeltje in het voormalige gebouw van de begrafenisonderneming in Kungshamn. Vooral niet na alle gruwelijke gebeurtenissen tijdens de herfst. Maar toch zag het ernaar uit dat het goed ging. Hij had de zaak op gang gebracht en leek van plan aan de westkust te blijven.

Misschien was het de Stockholmer zelf die ervoor zorgde dat de zaken goed liepen. Mogelijk lag het aan zijn onschuldige, rustige verschijning, die de zachtheid in mensen naar boven bracht. Een soort naïviteit,

gekoppeld aan een vlijmscherpe geest en een naam die verplichtingen met zich meebracht. Zijn aanwezigheid had meer levendigheid in het dorp gebracht. Hij zat vol energie en ideeën.

En hij bleek ook te kunnen schaatsen. Dus toen het water van Klevekilen bevroor, was August een van de eersten die zich op het ijs bevonden en hij was ook een van de eersten die de anderen waarschuwend toen het ijs na een aantal dagen dooi te dun was geworden.

Wat een paar mensen toch niet verhinderde om in elk geval nog een poosje door te schaatsen, want het ijs lag er nog en hoe kon die Stockholmer nou meer over ijs weten dan zij?

Zo gebeurde het dat een van de inwoners van Hovenäset in het ijskoude water terechtkwam. De meesten waren al naar huis toen het gebeurde, alleen een paar jongeren waren nog bezig op een bank aan de rand van het ijs de veters van hun schaatsen los te maken.

Ze hoorden wat er gebeurde voor ze het zagen.

Eerst het krakende geluid van ijs dat barstte en brak.

En daarna een angstige schreeuw van de vrouw die in het water terecht was gekomen. Slechts één enkele schreeuw. Luid en doordringend.

Toen was het opeens stil. Volledig en ijzingwekkend stil.

Maar niet erg lang. Want de jongeren op het bankje realiseerden zich dat dit het ergste was wat er kon gebeuren. Het was nu of nooit. Een van hen belde om hulp terwijl een ander op zijn sokken het ijs op liep.

Toen hoorden ze een schelle lach opstijgen uit het wak.

‘Ik kan staan,’ riep de vrouw. ‘Ik sta op de bodem.’

Het was een verhaal waar de mensen geen genoeg van kregen. Ze bleven het steeds opnieuw vertellen.

Het had alles: spanning, angst en een gelukkige afloop.

Toch werden de mensen daarna voorzichtiger en letten ze beter op de dikte van het ijs. Tijdens de week daarna was er geen mens meer die op Klevekilen schaatste. De temperatuur kwam verder boven nul en nu begon ook de sneeuw te smelten.

Maar toen sloeg het weer opnieuw om.

Van de ene dag op de andere kwam de vorst terug en begon het ook weer te sneeuwen. Er kwam weer ijs op het water van de baai en het

werd steeds sterker. Van het ongeluk was geen spoor meer te zien. Hoe langer de vorst aanhield, des te veiliger de mensen zich begonnen te voelen en des te meer ze terugverlangden naar het schaatsen.

Deze keer hield het ijs.

De idylle was in ere hersteld.

Althans op het water van Klevekilen.

Maar in een van de huizen in Hovenäset nam de wanhoop toe. De tijd ging te snel en er waren te veel geheimen. En met de geheimen kwam ook de eenzaamheid.

Er moest iets gedaan worden.

Er kon niet langer gewacht worden.

DE NACHT VAN
25 OP 26 JANUARI

‘Ben ik vergeten te lezen?’

Door het verschuiven van een massa sneeuw werd Axel Ehnбом wakker. Het geluid dat ontstond als grote brokken met ijs vermengde sneeuw van het dak omlaagleden. Het klonk als angstig gejammer dat zelfs de rustigste persoon van streek kon maken. Het was de schuld van de dakpannen. Op zekere dag moest hij iets aan het probleem doen, maar dat moest nu nog even wachten. Axel was namelijk een man die heel wat grotere problemen had dan dat zijn dak niet van sneeuw hield. Daar praatte hij heel weinig over, maar dat maakte zijn problemen niet kleiner.

Daadkracht, had hij gedacht. Ik moet daadkracht tonen.

En dat had hij dus gedaan.

Hij knipperde een paar keer met zijn ogen, probeerde scherpte in zijn blik en in zijn gedachten te krijgen.

Stel je voor dat hij in slaap was gevallen.

Het moest de shock zijn geweest die hem verdoofde, dacht hij. De shock die was veroorzaakt door wat hij had gedaan.

Het was één uur. Het was volledig stil in huis, volledig stil in Hovenäset.

Hij had zich nooit kunnen voorstellen dat het zo zou zijn.

Maar hij had niet gefaald. Dat was waarschijnlijk te veel geweest om mee te kunnen leven. Als hij hetzelfde nog een keer had moeten doen.

Axel ging rechtop in bed zitten. Al zijn bewegingen gingen tegenwoordig zo verdomd langzaam. Hij had geweigerd zowel zijn tachtigste als zijn vijftentachtigste verjaardag te vieren. Wat was er eigenlijk nog over om aandacht aan te besteden? Dat de tijd almaar verstreek zonder dat hij in staat was er inhoud aan te geven?

Nee, bedankt.

Axel was niet degene die in het centrum van de belangstelling wilde staan, dat mochten anderen doen.

Juist op deze late avond deden zijn ledematen meer pijn dan anders. Zijn rug was stijf en hij had een brandend gevoel in zijn nek. Het voelde alsof iemand hem daar in brand had gestoken. Axel wreef met zijn hand over de plek die pijn deed.

Over drie weken zou hij zesentachtig worden.

Hij was ook niet van plan die dag te vieren.

Het dak en de sneeuw maakten geen geluid meer. Maar opeens voelde het duister nog compacter. Axel sliep altijd met de rolgordijnen opgetrokken. Hij was veel te veel een waakhond om ze te laten zakken. Zo had Denise hem genoemd.

‘Ik moet blij zijn dat je überhaupt slaapt,’ had ze gezegd. ‘Jij bent altijd bang dat je dingen mist.’

Zelf had ze wat anders gedacht. Zelf had ze aangenomen dat ze nog alle tijd van de wereld had. En toch was zij als eerste overleden, vele jaren eerder dan een van hen had verwacht.

‘Godsamme,’ had Axel gezegd op die weerzinwekkende dag dat ze te horen hadden gekregen dat ze ALS had, een van de vreselijkste ziektes die er bestaan.

Ze was toen nog maar vijfenvijftig geweest. En hij was toen zeventig. Een jaar later was ze overleden.

Hoe was het mogelijk het verlies van de liefde van zijn leven te overleven?

Axel had het toen niet begrepen, en nu begreep hij het nog steeds niet.

Hun hele huwelijk was een project met een hoog risico geweest dat hem zijn relatie met zijn beide ouders en zijn zus had gekost.

‘Hoe heb ik zo stom kunnen zijn om je aan te moedigen toen je begon over je plannen om naar Chicago te verhuizen?’ had zijn vader gefulmineerd toen hij hem over zijn relatie had horen praten. ‘Ik had me moeten realiseren dat je zoiets waardevols in de smerigste stront zou veranderen.’

‘Ik hou van haar,’ had Axel geantwoord.

En hij was zelf verbaasd geweest over zijn rustige stem.

‘Ze is nog zo jong, Axel,’ had zijn moeder gezegd. ‘Weet ze echt al wat ze met haar leven wil?’

‘Ze is geen kind,’ had Axel geantwoord. ‘Ze weet absoluut wat ze wil. En dat geldt ook voor mij.’

‘Als je met zo’n mens trouwt, ben je thuis niet meer welkom,’ had Axels vader vastgesteld.

Zo’n mens.

Iemand die ze zwart noemen.

‘Ik trouw verdomme met wie ik wil,’ had Axel gereageerd, waarna hij het ouderlijk huis had verlaten.

Voorgoed, zo zou blijken.

Achteraf had hij geconstateerd dat hij naïef was geweest.

Hij had zich niet kunnen voorstellen dat zoveel mensen commentaar zouden hebben op hun keuze voor elkaar.

Dat hadden ze geen van beiden, maar Denise was er beter op voorbereid, hoewel ze jonger was. Zij had haar hele leven als Afro-Amerikaanse geleefd en dat was een ervaring die Axel nooit kon evenaren, hij zou nooit ook maar iets kunnen begrijpen van wat dat betekent.

Alles wat Axel had gezien, was een fantastisch mooie vrouw met een scherpzinnigheid die hem deed trillen op zijn benen en met wie hij over oneindig veel onderwerpen kon praten. Wat kon hij meer verlangen?

Axel hoestte droog en liep langzaam naar het raam. Dat oude herinneringen nog zo’n pijn konden doen, hoewel er al zoveel jaren voorbij waren gegaan.

Toen hij bewoog, kraakten zijn knieën. Hij mocht dankbaar zijn dat zijn lichaam nog in staat was te klinken als een orkest, anders zou de stilte om hem heen nog verstikkender zijn geweest.

In de omliggende huizen brandde geen licht. Langzaam maar zeker waren in het deel van de landtong waar Axel woonde de meeste permanente bewoners vertrokken. Alleen hijzelf woonde er nog, en Mary Thynell aan de overkant van de straat.

Axel had niets tegen de stilte die was ontstaan toen veel andere huizen leeg kwamen te staan. Integendeel, mensen waren immers zo absurd nieuwsgierig. Maar er waren natuurlijk uitzonderingen. De relatieve

nieuwkomer, de Stockholmer August Strindberg, was er zo een. Hij leidde zijn eigen leven en trok zich niet veel aan van wat anderen deden.

Denise zou hem graag hebben gemogen, dat had Axel al diverse keren gedacht.

Maar die naam.

August Strindberg.

Wat dachten zijn ouders toen ze hem bij zijn geboorte die naam hadden gegeven?

Axel leunde tegen de vensterbank terwijl hij naar de schaduwen buiten tuurde. Hij had de afgelopen dagen en weken veel moeten doen. Hij had schoongemaakt en in en om het huis opgeruimd zoals hij dat in jaren niet had gedaan.

Daardoor dacht hij aan Strindberg.

Die runde immers een winkel in tweedehandsspullen en zou misschien wel wat hebben aan bepaalde dingen waarvan Axel had besloten dat hij ze niet wilde houden, maar die hij ook niet naar de vuilstort wilde brengen.

Axel bewoog zijn schouders. Die deden ook pijn. Hij had met veel zware dozen gesjouwd en dat was niet best. Hij was er moe van geworden en was zijn concentratie kwijtgeraakt. Hoe meer hij inpakte en sorteerde, des te meer spullen hij tegenkwam waarvan hij de behoefte voelde ze opzij te zetten. De dozen waren kleiner dan hij had gewild. Het werden er te veel, bijna onmogelijk om ze nog van elkaar te onderscheiden. De meeste had hij in de kelder gezet en daar konden ze blijven tot de dag dat hij stierf.

Maar met twee dozen had hij andere plannen.

Een ervan zou Strindberg krijgen, en één moest er verdwijnen. August had aangeboden naar hem toe te komen om de ene doos op te halen met spulletjes die voor zijn winkel bestemd waren, maar Axel had zich ongemakkelijk gevoeld bij dat voorstel. Wat als August vragen begon te stellen over zijn grote schoonmaak? Ook een bescheiden persoon als August kon al bij kleine dingen nieuwsgierig worden. Daarom had Axel in plaats daarvan de doos zelf naar August gedragen, maar die was natuurlijk niet thuis. De spullen helemaal naar zijn winkel in Kungshamn brengen vond Axel onnodig lastig. Ten slotte had hij

besloten de doos in de kapel van Hovenäset te zetten en August mee te delen dat die daar op hem stond te wachten.

Ook voor die andere doos had Axel een plek moeten zien te vinden. En hij was zeer tevreden met wat hij had bedacht. Hij had nooit kunnen bedenken dat hij iemand was die dingen moest laten verdwijnen.

Zijn behoefte aan orde was geëxplodeerd door schuldgevoel en geheimen. Ondanks alle boeken die hij had gelezen en alle lange brieven die hij in al die jaren had geschreven, kwam hij woorden tekort om te beschrijven wat er nu door hem heen ging.

Hij slikte.

Hovenäset was idyllisch, iets anders kon je niet beweren, maar af en toe was de rust door akelige gebeurtenissen verstoord. En er waren er meer op komst, maar dat was iets wat alleen Axel wist.

Hij wachtte en wachtte. Het zou nu elk moment moeten gebeuren. Er zou niemand gewond raken, daarvan had hij zich verzekerd. Toch wilde hij alleen maar dat het afgelopen zou zijn, en voorbij.

Zijn mond was droog en zijn lijf was stijf, maar zijn blik was scherp.

Axel haalde zwaar adem. Het was alsof hij er alleen maar op wachtte dat zijn geheimen hem zouden kunnen inhalen. Maar gelukkig was het hem gelukt Denise erbuiten te houden. Dat was in dit verband een kleine, maar belangrijke troost.

Axel wilde net weglopen van zijn uitkijkpost bij het raam toen zich buiten een gestalte losmaakte uit de schaduw. Hij fronste zijn voorhoofd en boog zich dichterbij het raam. Alsof dat ook maar enig verschil maakte.

De gestalte bewoog zich langzaam voort.

Zijn voetstappen waren traag, en de persoon zelf was tamelijk klein, of in elk geval kort.

Jij wilt niet gezien worden, dacht Axel. En toch sta ik hier naar je te kijken.

De vloer van de slaapkamer kraakte onder zijn voeten. Hij wist dat hij redenen had om voorzichtig te zijn en wachtte geduldig zijn tijd af.

De gestalte op straat bleef stilstaan. Axel probeerde zich meer te concentreren. Hij had er altijd van gehouden om door hun twee slaapkamerramen naar buiten te kijken. Door het ene raam keek hij uit over